

SLIK ANSKAFFER DU **FRI PROGRAMVARE**

*fri*prog

deler framtiden

Veilederen er lisensiert
under CC-BY-SA 3.0

“Fri programvare gir oss
større handlingsrom og
eierskap enn hva vi
tradisjonelt sett har hatt”

Anders B. Werp
Ordfører, Øvre Eiker kommune

Slik anskaffer du fri programvare

SLIK ANSKAFFER DU FRI PROGRAMVARE

INNHold:

- SIDE 4:** Innledning / Friprogsenteret
- SIDE 5:** Hva er fri programvare?
- SIDE 7:** Hvordan tjener leverandøren penger på fri programvare?
- SIDE 8:** Spørsmål og svar
- SIDE 10:** Anskaffelsesprosessen

1 INNLEDNING

■ **Å anskaffe programvare** i det offentlige oppleves som en vanskelig oppgave for mange.

Det er mange utfordringer, krav og regelverk som legger føringer på prosessen, uansett hvilken type programvare som skal anskaffes. I denne veilederen informerer vi på et overordnet nivå om hvordan du anskaffer fri programvare, hvilke utfordringer du møter, hvordan du løser dem og hvilket regelverk du må forholde deg til.

2 FRIPROGSENTERET

■ **Friprogsenteret er et uavhengig kompetansesenter for fri programvare.**

Vi arbeider for økt kunnskap og trygghet for valg av lønnsomme og fremtidsrettede IT-løsninger, samt å stimulere til økt konkurranse i IT-bransjen, ved hjelp av fri programvare. Vår målsetning er å initiere nyskaping og bedriftsetableringer innenfor IT-bransjen. Vi arbeider med aktører fra næringslivet, universiteter og høyskoler, FOU-miljø, samt offentlig sektor.

Mer informasjon om Friprogsenteret finner du på www.friprog.no.

3 HVA ER FRI PROGRAMVARE?

■ **Fri programvare er** programvare som gir deg mer frihet, eierskap og fleksibilitet enn annen programvare.

Med fri programvare får du full kontroll over dine IT-investeringer. Det er ingen som dikterer hva du kan gjøre med programvaren eller hvilken leverandør du må benytte hvis du ønsker bistand. Du kan gjøre endringer i programvaren nøyaktig slik det passer deg, og du kan dele programvaren med andre, dersom du ønsker det. Det betyr også at du kan ta i bruk programvare som andre deler med deg.

Fri programvare er ikke gratis. Selv om lisensen ikke koster penger, vil du få levetidskostnader i driften. Friprogsenteret har mange gode eksempler på at fri programvare allikevel kan spare deg for store kostnader.

Fri programvare er teknisk sett som all annen programvare. Det eneste som skiller fri programvare fra annen programvare, er at du får mer frihet i forhold hva du kan gjøre med den. Derav navnet.

Fri programvare er en forretningsmodell som leverandøren av programvaren har valgt å benytte. Dette gir leverandøren en rekke fordeler, for eksempel større utbredelse, reduserte salgs- og markedsføringskostnader, samt raskere utvikling av ny funksjonalitet, for å nevne noe.

For deg som kunde betyr mer frihet økt forutsigbarhet, eierskap til egne IT-løsninger og full fleksibilitet.

Du bestemmer selv hvordan du skal bruke programvaren, du bestemmer selv hvilken leverandør du vil benytte, du kan tilpasse programvaren til dine behov og du kan dele programvaren med andre. Ved bruk av fri programvare kan organisasjonen oppnå besparelser. Sannsynligheten for at du allerede benytter fri programvare er stor, kanskje til og med uten at du er klar over det.

For mer informasjon om fri programvare, besøk Friprogsenterets nettsted www.friprog.no. På neste side kan du lese om forretningsmodellen som støtter oppunder fri programvare.

“Elkjøp kutter IT-budsjettet med **30 %** ved hjelp av fri programvare”

Robert Grefstad
IT-direktør, Elkjøp

4 HVORDAN TJENER LEVERANDØREN PENGER PÅ FRI PROGRAMVARE?

■ **Det finnes flere måter** for hvordan man tjener penger på programvare.

Leverandører av fri programvare tar som regel ikke betalt for lisensen, selv om de kan det. Leverandørene tjener, akkurat som andre leverandører, penger på relaterte tjenester som for eksempel:

- Installasjon og oppsett
- Prosjektledelse
- Konsulenttjenester og rådgivning
- Tilpasning og spesialutvikling
- Brukerstøtte
- Drift
- Overvåking
- Oppgradering
- Opplæring og sertifisering
- Konvertering og migrering

Dersom du har behov for disse tjenestene, er det noe du må betale for uansett om programvaren er fri eller lukket. En rekke uavhengige rapporter konkluderer med at man kan spare tildels store beløp ved overgang til fri programvare.

Besøk www.friprog.no/suksesshistorier for eksempler.

5 SPØRSMÅL OG SVAR

■ Kan jeg kreve fri programvare når jeg skal anskaffe programvare?

Ja, du kan kreve fri programvare dersom du gjør det riktig. Riktig fremgangsmåte er å stille krav til egenskapene ved lisensene til fri programvare. For eksempel kan du stille krav om at programvaren fritt skal kunne videreutvikles av en annen leverandør, eller deles med for eksempel nabokommunen (ved fellesanskaffelser). Du kan med andre ord ikke kreve «vi skal ha fri programvare». Kravene må være begrunnet i konkrete fordeler du oppnår og dine behov som oppdragsgiver.

■ Når jeg laster ned programvare fra internett, er det å regne som en anskaffelse?

Å laste programvare ned fra internett er ikke en anskaffelse. Kommuner og etater kan gjenbruke programvare fra andre offentlige virksomheter uten å gjennomføre et offentlig anbud. En offentlig virksomhet kan endre programvare ved hjelp av egne ansatte uten at det berøres av regelverket for offentlige anskaffelser. Skulle den offentlige virksomheten ønske ekstern hjelp for å videreutvikle programvaren må disse tjenestene legges ut på offentlig anbud.

■ Hvem kan bistå hvis man trenger hjelp?

Det finnes et mangfold av leverandører i Norge og utlandet som kan hjelpe. Ta kontakt med Friprogsenteret på www.friprog.no/kontakt for mer informasjon om hvem som kan bistå akkurat dine behov.

■ Hvis jeg deler min løsning med andre, er jeg ansvarlig for feil og mangler?

Så lenge du leverer din løsning som fri programvare, er du ikke ansvarlig for feil og mangler i løsningen.

■ Påløper det noen skjulte kostnader?

Det følger ingen skjulte kostnader med bruk av fri programvare. Selve programvarelisensen er som regel gratis, men du betaler for eventuelle relaterte tjenester du måtte ha behov for. Dette kan være tilpasning, implementering, opplæring og liknende tjenester som omtalt på forrige side.

■ Kan programvaren integreres med andre programmer eller fagsystemer?

Med fri programvare kan du integrere programvaren med hvilket som helst system, enten integrasjonsløsningen eksisterer fra før, eller du får den utviklet for ditt behov. Det krever imidlertid at systemet du ønsker å integrere med har åpnet for integrasjon.

■ Kan jeg kreve bruk av åpne standarder i programvaren?

Ja, du kan kreve at programvaren skal støtte standardene Fornyings- og administrasjonsdepartementet omtaler i Referansekatalog for IT-standarder i offentlig sektor. Se www.friprog.no/anskaffelser for mer informasjon.

■ Kan jeg spleise med nabokommunen?

Ja, det er ingenting som forhindrer deg i å spleise på utvikling eller andre tjenester, eller å dele programvare du får utviklet med andre. Dette kalles en fellesanskaffelse, og er utredet juridisk i en rapport fra advokatfirmaet Wikborg Rein for Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Rapporten kan lastes ned fra www.friprog.no/anskaffelser.

■ Hvem har gjort noe tilsvarende?

Det finnes mange private bedrifter og offentlige instanser som allerede har tatt i bruk fri programvare i stor skala. På www.friprog.no/suksesshistorier finner du et utvalg suksesshistorier.

■ Hvor kan jeg finne mer informasjon?

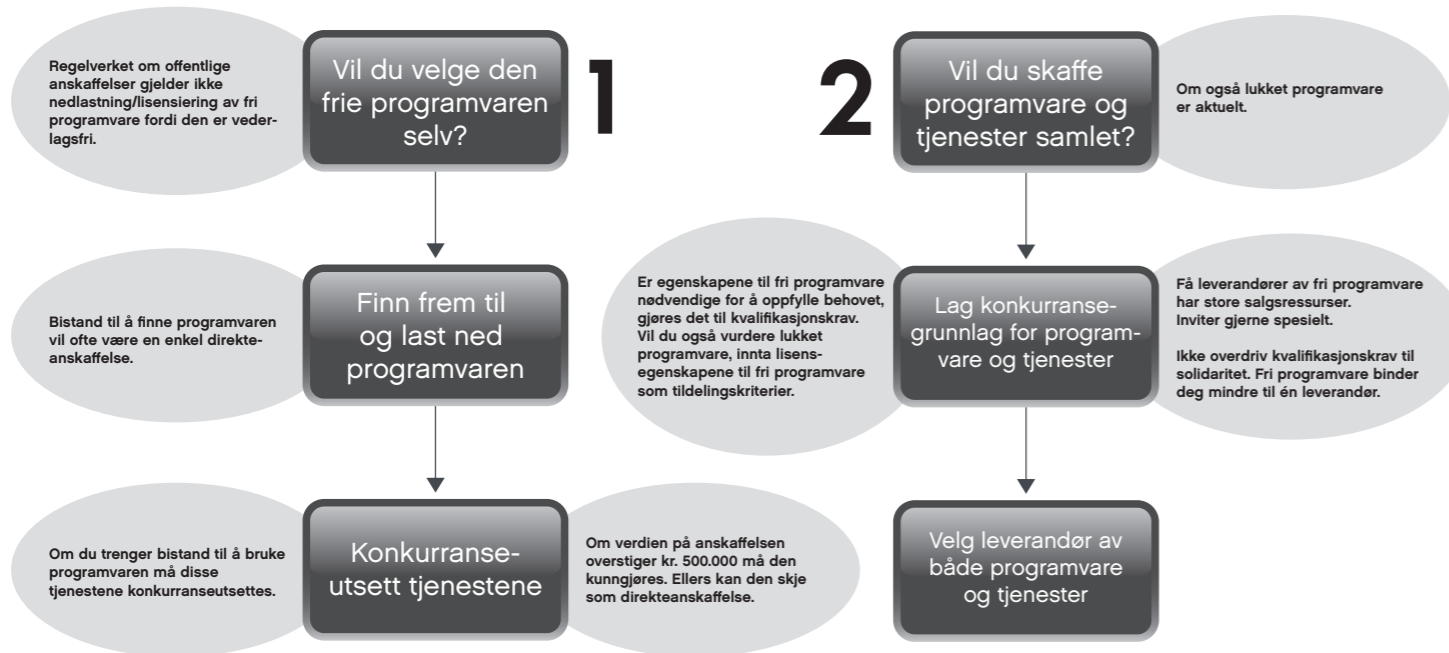
Friprogsenteret tilbyr mer informasjon på www.friprog.no/anskaffelser.

■ Hvilke kontraktsmessige utfordringer må jeg ta stilling til?

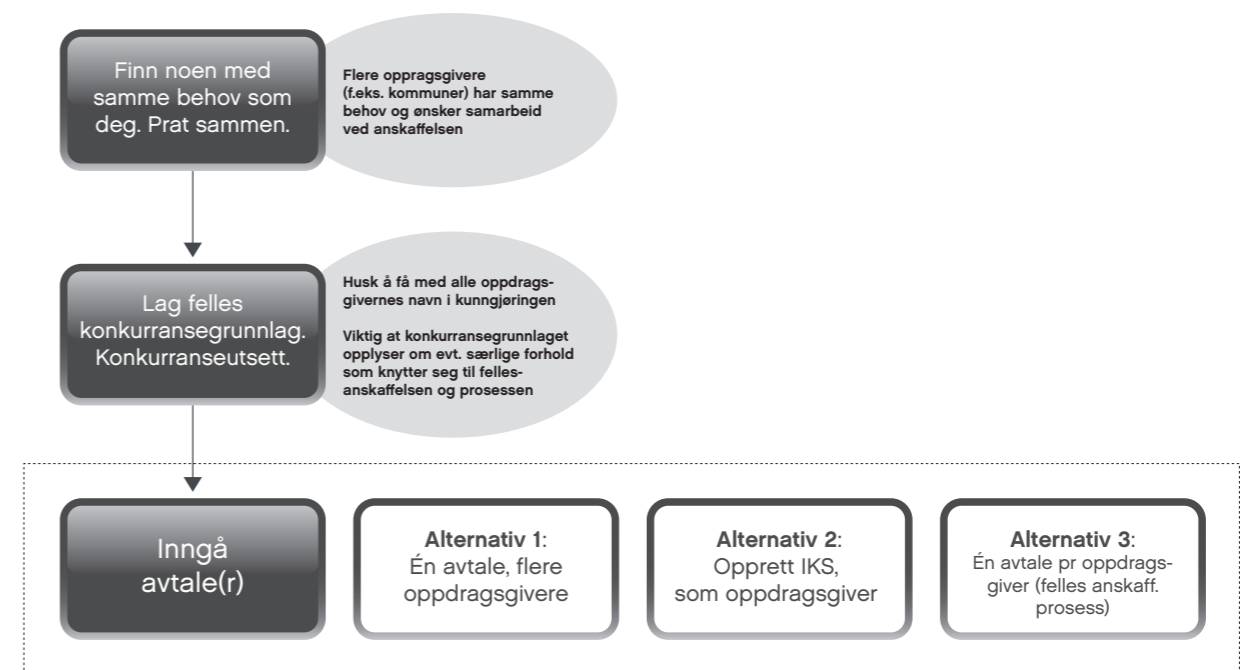
Statens standardavtaler (SSA) er utformet for å ta høyde for anskaffelser av fri programvare. Direktoratet for IT og forvaltning (DIFI) tilbyr mer informasjon om SSA og fri programvare på sin anskaffelsesportal www.anskaffelser.no

6 ANSKAFFELSESPROSESSEN

To måter å skaffe seg fri programvare på

Fellesanskaffelser - ulike alternativer for oppdragsgiver

www.friprog.no

www.playreklameno

*fri*prog

deler framtiden